

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ
№02071211

Фінансова стратегія
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 *Адміністрування та управління*
Спеціальність 072 *«Фінанси, банківська справа та страхування»*
Освітній рівень *Другий (магістерський)*
Освітня програма *«Фінанси і кредит»*

Статус дисципліни *базова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри
Фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 2 від 04.09.2020 р.

Розробник :
Журавльова Ірина Вікторівна, д.е.н., проф. кафедри фінансів.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри фінансів–розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В умовах зростання турбулентності та складності ринкових відносин управління суб'єктами господарювання повинно ґрунтуватися на стратегічному баченні шляхів розвитку в довгостроковій перспективі. Для вищого менеджменту є актуальними вміння обґрунтування цілепокладання, проведення стратегічного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, формулювання та аналізу стратегічних альтернатив і обрання фінансової стратегії, її реалізація та управління стратегічними змінами, знання та використання методів та засобів контролю за реалізацією фінансової стратегії. Фінансова стратегія виступає одним із важливих елементів підтримки фінансової стабільності підприємства. Зазвичай вона має вигляд довгострокової програми конкретних дій із використанням власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів суб'єкта господарювання для досягнення стратегічної конкурентної переваги.

Мета навчальної дисципліни «Фінансова стратегія» полягає у формуванні у студентів теоретичних знань щодо стратегічного управління фінансовими ресурсами та опануванні компетентностями щодо розроблення і реалізації фінансової стратегії суб'єкта господарювання.

Навчальна дисципліна "Фінансова стратегія" належить до базових навчальних дисциплін професійного циклу

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Фінанси підприємств	Управління вартістю бізнесу
Фінансовий менеджмент	Тренінг
Фінансовий контролінг	Дипломне проектування

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність до організації, розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Навички стратегічного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства Уміння здійснювати PEST-аналіз галузі Уміння здійснювати SWOT-аналіз діяльності суб'єкта підприємництва Навички формувати стратегічні плани та програми суб'єкта підприємництва Знання та уміння застосовувати аналітичний інструментарій для розроблення фінансової стратегії суб'єкта підприємництва Навички складати стратегічну карту для реалізації стратегій суб'єкта підприємництва
Здатність до розроблення стратегії формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Уміння оцінювати ефективність управління власними фінансовими ресурсами Уміння оцінювати ефективність управління залученими фінансовими ресурсами Навички розробляти стратегію формування

	фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва
Здатність до розроблення інвестиційної стратегії суб'єктів підприємництва	Навички аналізувати ефективність інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва Уміння оцінювати інвестиційну привабливість суб'єкта підприємництва Уміння оцінювати ефективність інвестиційних проектів Навички розробляти інвестиційну стратегію суб'єкта підприємництва
Здатність до розроблення стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Навички ідентифікувати фінансові ризики та загрози діяльності Навички розробляти стратегію фінансової безпеки суб'єкта підприємництва Навички розробляти програму антикризового управління суб'єкта підприємництва Уміння розробляти план санаційних заходів для суб'єкта підприємництва

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Організація розроблення та реалізації фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

Тема 1. Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

1.1. Суб'єкт підприємництва як фінансова система.

Види та форми фінансових відносин суб'єктів підприємництва. Зміст та функції фінансів суб'єктів підприємництва. Особливості здійснення фінансової діяльності. Підходи до дослідження та управління фінансовою системою суб'єктів підприємництва.

1.2. Стратегічна капіталізація суб'єктів підприємництва.

Капіталізація як чинник стратегічного фінансового управління. Функції капіталізації в забезпеченні фінансового розвитку суб'єктів підприємництва. Підходи до визначення капіталізації суб'єктів підприємництва.

1.3. Місце фінансової стратегії у стратегічному наборі підприємства.

Ієрархія стратегій підприємства: корпоративні, конкурентні, ділові, функціональні та ресурсні стратегії. Діалектичний зв'язок між стратегіями підприємства. Сутність, значення та завдання фінансової стратегії підприємства.

Тема 2. Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії

2.1. Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємництва.

Сутність та завдання стратегічного аналізу суб'єктів підприємництва. Методи стратегічного аналізу фінансової діяльності: PEST-аналіз, SWOT-аналіз, конкурентний аналіз, бенчмаркінг, оцінювання фінансових ризиків, динаміка фінансових показників суб'єктів підприємництва. Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища.

2.2. Стратегічне планування фінансової діяльності.

Стратегічні плани, проекти, програми. Інструменти розроблення фінансових планів суб'єктів підприємництва (балансовий, нормативний, розрахунково-аналітичний, прогнозний методи). Фінансова політика як головний інструмент фінансового планування. Типова структура фінансового плану.

2.3. Розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва.

Визначення корпоративних та конкурентних стратегій. Стратегічні цілі фінансової діяльності. Аналітичні інструменти розроблення фінансової стратегії. Матричний підхід до обґрунтування фінансової стратегії.

2.4. Управління реалізацією фінансової стратегії суб'єктів підприємництва.

Використання збалансованої системи показників у процесі розроблення фінансової стратегії. Фінансовий контролінг реалізації управлінських фінансових рішень. Система фінансового та управлінського обліку.

Змістовий модуль 2. Функціональні фінансові стратегії

Тема 3. Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва

3.1. Стратегічні рішення щодо управління власними фінансовими ресурсами.

Джерела формування власних фінансових ресурсів (внутрішні та зовнішні). Етапи управління формуванням власних фінансових ресурсів. Дивідендна політика підприємства. Амортизаційна політика суб'єкта підприємництва. Управління емісією акцій.

3.2. Стратегічні рішення щодо управління залученими фінансовими ресурсами.

Класифікаційні ознаки залучених фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва. Етапи стратегічного управління залученими фінансовими ресурсами. Управління довгостроковими банківськими кредитами. Управління фінансовим лізингом. Управління облігаційними позичками.

Тема 4. Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва

4.1. Значення інвестиційної стратегії для довгострокового розвитку суб'єктів підприємництва.

Поняття та принципи інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. Види інвестицій та завдання стратегічного управління ними. Завдання інвестиційної стратегії суб'єкта підприємництва.

4.2. Основні етапи управління інвестиційною стратегією.

Аналіз інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва. Аналіз зовнішніх умов інвестиційної діяльності. Формування інвестиційної політики суб'єкта підприємництва. Погодження всіх напрямів інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва.

4.3. Стратегія реального інвестування.

Особливості та форми реального інвестування. Розроблення та оцінювання реальних інвестиційних проектів. Форсування програми реальних інвестицій.

4.4. Стратегія фінансового інвестування суб'єктів підприємництва.

Особливості та форми фінансового інвестування суб'єктів підприємництва. Етапи управління фінансовими інвестиціями. Якість та вартість окремих фінансових інвестицій. Портфель фінансових інвестицій суб'єкта господарювання.

Тема 5. Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва

5.1. Загрози фінансовій безпеці суб'єкта підприємництва.

Сутність поняття «фінансовий ризик». Види фінансових ризиків суб'єктів підприємництва. Чинники, що спричиняють фінансові ризики. Принципи та особливості управління фінансовими ризиками.

5.2. Порядок формування стратегії фінансової безпеки

Основні етапи управління фінансовою безпекою суб'єкта підприємництва. Методи управління фінансовою безпекою. Страхування фінансових ризиків суб'єкта підприємництва. Стратегічне управління капіталом. Оптимізація структури капіталу. Стратегічне управління грошовими потоками.

5.3. Фінансова криза як об'єкт стратегічного управління

Класифікація фінансових криз суб'єктів підприємництва. Основні завдання антикризового фінансового управління. Етапи антикризового фінансового управління.

Фінансова санація суб'єкта підприємництва. Модель довгострокової фінансової рівноваги.

Тема 6. Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва

6.1. Організаційне забезпечення фінансової стратегії.

Інтеграційні процеси стратегічного розвитку суб'єктів підприємництва. Стратегії злиття, поглинання, приєднання. Значення стратегічних альянсів для фінансової стійкості та розвитку. Стратегічна диверсифікація. Реструктуризація та реінжиніринг як інструмент реалізації фінансової стратегії.

6.2. Інформаційне забезпечення управління фінансовою стратегією.

Види та джерела інформації для управління фінансовою стратегією. Фінансова звітність та можливості її викривлення. Нефінансові джерела інформації. Корпоративний сайт. Корпоративний портал. Аналітичні звіти.

6.3. Формування фінансової культури суб'єкта підприємництва.

Фінансова дисципліна суб'єкта підприємництва. Корпоративна культура. Соціальна відповідальність бізнесу. Фінансові та нефінансові інтереси менеджменту. Внутрішня система мотивації.

Методи навчання та викладання

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів та їх зацікавленість процесом і результатами навчальної праці забезпечується не окремими фрагментарними заходами, а якісною організацією всіх компонентів навчального процесу.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів при викладанні дисципліни "Фінансова стратегія" пов'язана, насамперед, із новими формами, методами та засобами навчання, що отримали назву «активних». Серед них: ділова гра («Розроблення фінансової стратегії підприємства – бази практики»), проблемні лекції (за темами: «Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва», «Розроблення інвестиційної стратегії суб'єкта підприємництва», «Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва»); міні-лекції (за темами: «Основні етапи процесу розроблення фінансової стратегії», «Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва», «Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва» метод проектів (за темою «Розроблення інвестиційної стратегії суб'єкта підприємництва»); мозкові атаки (за питаннями: «Стратегічне поцінування підприємства на матриці Франсона-Романе»), семінари-дискусії (за питанням «Прийняття стратегічних рішень про фінансування суб'єктів підприємництва»), робота в малих групах та презентації (за темою «Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства» «Побудова стратегічної карти як основного інструмента збалансованої системи показників»), метод Дельфі (за питанням «Оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва»).

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення, вмінні працювати у команді та ухвалювати колективні рішення; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих

компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та лабораторних і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума - 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, - 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Контрольні заходи під час поточного контролю здійснюються у таких формах: активна робота на лекційних заняттях, усне опитування, активна робота в групах на практичних заняттях, захист звітів з лабораторних робіт, перевірка результатів самостійної роботи студентів (аналітичних звітів, творчих завдань, презентацій, статті), контрольна робота на практичному занятті, колоквіум.

Максимальна оцінка балів, що отримує студент на лекції - 7 балів, приймаючи активну участь у практичних заняттях – 15 балів, за роботу на лабораторних заняттях - 24 бали, за письмову контрольну роботу – 5 балів, за колоквіум – 15 балів, при перевірці результатів самостійної роботи – 34 бали. Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; наявність логіки, структурованості, науковості стилю викладання матеріалу, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

При оцінюванні результатів активної роботи в групах додатково до критеріїв, названих вище, до уваги беруть уміння ефективно розподілити роботу між учасниками групи та уміння презентувати результати роботи. Максимальна оцінка за заходом складає 2 бали.

Критеріями оцінювання самостійної роботи є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; самостійність виконання роботи; оформлення роботи. Максимальна оцінка за творчим завданням складає 8 балів, за презентацію – 4 бали, за підготовлену до друку статтю – 10 балів.

Контрольна робота на лекції включає 3 теоретичних питання та 1 аналітичне завдання, які містять як питання, розглянуті на лекціях та практичних заняттях, так і самостійно опрацьовані студентами у рамках самостійної роботи над дисципліною. Максимальний бал, який можна отримати за надану відповідь по кожному теоретичному питанню – 1 бал, аналітичному - 2 бали. При оцінюванні відповідей застосовують критерії: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; наявність логіки, структурованості, науковості стилю викладання матеріалу, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію.

В кінці семестру студенти пишуть колоквіум. Максимальна оцінка за колоквіум 15 балів. Структура колоквіуму: 1) два стереотипних завдання, 2) 2 діагностичних завдання, 3) 1 евристичне завдання. Максимальний бал, який можна отримати за стереотипне завдання – по 1,5 бали, за діагностичне – по 3 бали, за евристичне – 6 балів. При оцінюванні завдань враховують коректність виконання часткових розрахунків, подання необхідних формул та коректність їх застосування, дотримання ходу виконання завдання, коректність підсумкового результату, обґрунтованість висновків. Правильне виконання усіх дій дозволяє отримати максимальну оцінку за завдання, відсутність тієї або іншої дії, допущені помилки знижує кількість балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі семестрового заліку. Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами

підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру - 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих за семестр, отриманих під час поточного та підсумкового контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів - зараховано", "59 і менше балів - не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Теоретичні основи розроблення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва»	Активна участь	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Стратегічна капіталізація суб'єктів підприємництва	Активна участь	2
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота: Дослідження стратегічних рішень щодо фінансування суб'єктів підприємництва	Активна участь	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порівняльний аналіз шкіл стратегічного управління	Звіт	1	
	Підготовка звіту з лабор.р.	Звіт	2	
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Міні-лекція: Основні етапи процесу розробки фінансової стратегії	Активна участь	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Стратегічний аналіз фінансової позиції суб'єктів підприємництва.	Активна участь	1,5
Лабораторне	Лабораторна робота: Побудова	Активна участь	1	

	заняття	стратегічної карти як основного інструмента збалансованої системи показників		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Визначення корпоративних та конкурентних стратегій суб'єктів підприємництва, обґрунтування основних завдань для фінансової стратегії.	Звіт	1,5
		Стратегічний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства-бази практики	Творче завдання	8
		Підготовка звіту з лабор.р.	Звіт	2
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Міні-лекція: Стратегія формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва	Активна участь	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Використання методичних інструментів стратегії формування фінансових ресурсів	Активна участь	1
		Поточна контрольна робота	Контрольна робота	5
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота: Використання матриці "Франсона-Романе" для обґрунтування фінансової стратегії суб'єктів підприємництва та розробки фінансового плану	Активна участь	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Аналіз стратегії формування фінансових ресурсів підприємства-бази практики	Звіт	2
		Презентація місії, бачення, філософії, дерева цілей підприємства-бази практики	Презентація	4
		Підготовка звіту з лабор.р.	Звіт	2
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: Інвестиційна стратегія суб'єктів підприємництва	Активна участь	1
	Практичне заняття	Практичне заняття : Методичний інструментарій розробки інвестиційної стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь	1
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота: Інтегральний підхід до оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва (на основі побудови рейтингів)	Активна участь	1
		<i>Самостійна робота</i>		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Визначення чинників, які впливають на вартість інвестиційного капіталу у поточному періоді підприємства-бази практики	Звіт	2

		Підготовка звіту з лабор.р.	Звіт	2	
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	Проблемна лекція : Стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.	Активна участь	1	
	Практичне заняття	Практичне заняття : Методичний інструментарій розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Звіт	1	
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота : Методичний інструментарій розробки стратегії фінансової безпеки суб'єктів підприємництва	Активна участь	1	
	<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка звіту з лабор.р.		Звіт	2
		Дослідження напрямів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва		Звіт	2
		Розроблення фінансової стратегії підприємства – бази практики		Творче завдання	9
Розроблення презентації стратегічної карти фінансової стратегії підприємства – бази практики		Презентація	4		
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	Міні-лекція Забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва	Активна участь	1	
		Колоквіум	Колоквіум	15	
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота : Вибір пріоритетних заходів для забезпечення фінансової стратегії суб'єктів підприємництва на основі критеріального підходу	Активна участь	3	
	<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підготовка звіту з лабор.р.		Звіт	4
		Підготовка статті в Молодіжний вісник ХНЕУ ім.. С.Кузнеця		рукопис	10
Обґрунтування складових забезпечення фінансової стратегії підприємства-бази-практики		Звіт	2		
Разом				100	

Рекомендована література

Основна

1. Аминова З. Финансовая стратегия предприятия: формирование, развитие, обеспечение устойчивости / З. Аминова. – М. : Компания Спутник +, 2002. – 536 с.
2. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия / И. А. Бланк. – Киев : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
3. Каратуев А. Г. Финансовый менеджмент / А. Г. Каратуев. – М. : ФБК-Пресс, 2003. – 423 с.
4. Фінансовий менеджмент : підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.
5. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.
6. Фінансова стратегія підприємства : монографія / І. О. Бланк, Г. В. Ситник, О. В. Корольова-Казанська та ін. – К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. – 147 с.

Додаткова

7. Гевлич Л. Л. Стратегічна діагностика підприємства: монографія / Л. Л. Гевлич. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. – 199 с.
8. Грант Р. М. Современный стратегический анализ. [Пер. с англ. под ред. В. Н. Фунтова.] / Р. М. Грант. – 5-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 560 с.
9. Давыдова Л. В. Финансовая стратегия как фактор экономического роста предприятия / Л. В. Давыдова, С. А. Ильминская // Финансы и кредит. – 2004. – № 30. – С. 5–8.
10. Загорский А. Л. Финансовая стратегия интегрированных бизнес-групп: монография / А. Л. Загорский. – С.Пб. : Изд-во НПК «РОСТ», 2005. – 356 с.
11. Каплан Р. Стратегическое единство: создание синергии организации с помощью сбалансированной системы показателей / Р. Каплан, Д. Нортон. – М. : Вильямс, 2006. – 384 с.
12. Кузьмін О. Є. Стратегічна діяльність підприємств: технології планування та побудова карт : монографія / О. Є. Кузьмін, Н. Я. Петришин, К. О. Дорошкевич – Львів : Міські інформаційні системи, 2011. – 320 с.

Інформаційні ресурси (з обов'язковим посиланням на сайт ПНС).

13. Дані офіційного веб-сайта Державної служби статистики України. - Режим доступу : <http://www.ukxstat.gov.ua>.
14. Дані офіційного веб-сайта Міністерства фінансів України. - Режим доступу : http://www.minfm.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755.
15. Дані офіційного веб-сайта Світового банку. Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
16. Дані офіційного веб-сайта статистичної служби Європейського Союзу. - Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.
17. Журавльова І.В. Фінансова стратегія: методичне забезпечення навчальної дисципліни [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2218>